

Jumalateenistus Nõos P, 20.12.20 kell 11.00, IV advent, leeripüha

Lektsioonid: Js 29:17–19; Rm 15:8–13

Leerikõne: 1Tm 6:12

Pihikõne: 1Pt 1:16

Jutlus: Mt 1:18–24

Laulud: 9 (1–7); 27 (1–3, 4); 28 (1–4); 31A (1–5)

Jeesuse Kristuse sündimisega oli aga nõnda. Tema ema Maarja, kes oli Joosepiga kihlatud, leidis enne enda kojuviimist, et ta ootab Pühast Vaimust last. Tema mees Joosep aga, kes oli õiglane ega tahtnud teda avalikult häbistada, võttis nõuks ta salaja minema saata. Aga kui ta seda mõtles, vaata, siis ilmus talle unenäos Issanda ingel, kes ütles: „Joosep, Taaveti poeg, ära karda oma naist Maarjat enese juurde võtta, sest laps, keda ta kannab, on Pühast Vaimust. Ta toob ilmale poja ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.” Kõik see sündis, et läheks täide, mida Issand on rääkinud prohveti kaudu: „Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel”, see on tõlkes: Jumal on meiega. Kui Joosep unest ärkas, tegi ta nõnda, nagu Issanda ingel oli teda käskinud. Ta võttis oma naise enese juurde.

Kuulsime tuntud lugu Jeesuse sünni kohta, nagu selle esitab evangelist Matteus. Jeesuse sünnist kõneleb – veelgi tuntuma – loo ka Luuka evangeelium, kuid rõhuasetused kahes jutustuses on üsna erinevad. Matteuse evangeelium esindab levinud arvamuse kohaselt juudikristlikku suhtumist, rõhutatakse seoseid vanatestamentlike käskude ja prohvetikuulutustega. Luukas aga, arvatavasti mittejuudina, rõhutab pigem Jumala päästeloolist aspekti – Jumal on ilmunud ka paganaille.

Mõlemas evangeeliumis kasutatakse ühesugust sõna Maarja ja tema mehe Joosepi suhte kohta: nad olid kihlatud. Ent kui Luuka evangeeliumis sünnib Jeesuslaps kihluse ajal, siis Mt järgi, meie kirjakohas võttis Joosep Maarja enne Jeesuse sündi siiski enda juurde, mida on tõlgendatud abielusarnase kooselu algusena.

Kuid on tõsi, et mõlemad evangelistid rõhutavad siiski Joosepi ja Maarja kihlatud olekut, mis ei tundu juhuslikuna. Mida õigupoolest tähendab „kihlus“?

Eesti Keele Instituudi sõnaveeb defineerib „kihlust“ kui 'abielukokkulepet, abiellumise eellepingut'. Võiks küsida, miks valis Jumal oma Poja inimesena sünniks sellise perekonna, mis polnud veel abieluga kinnitatud?

Üks võimalik vastus sellele küsimusele on see, et Jumal tahtis oma Poja inimlikku sündi näidata ebatavalisena. Kui Jeesus oleks sündinud Joosepi ja Maarja seadusliku abielu ajal, siis poleks selle jumalik algupära niivõrd esile tõusnud. Oluline oli ju see, et Maarja oleks neitsi ja et Jeesus oleks tema esiklaps. Samas oli Jumalale ilmselt oluline ka see, et Maarjal oleks mehe näol inimlik tugi, kes looks, vaatamata esikpoja sünni imepärasusele, Maarjaga siiski abieluliidu.

Teine võimalik vastus küsimusele, miks sündis Jeesus pelgalt kihlatud liitu, võiks tuleneda VT prohvetlusest. Ho 2:21j on öeldud: „Ja ma kihlan sind enesele igaveseks ajaks; ma kihlan sind enesele õiguse ja kohtu pärast, armastuse ja halastuse pärast. Ma kihlan sind enesele usu pärast ja sina pead tundma Issandat.“

Seda kõneleb Jumal enda ja Iisraeli rahva vahelise suhte kohta tulevikus. Teame, et Jumal valis Iisraeli esiisade Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi läbi oma rahvaks, tegi temaga n-ö eellepingu ja ootas selle lepingu truud täitmist. Kuid Jumal ootas veel n-ö abieluga, sest ta tahtis näha, kui truu on talle Iisraeli rahvas.

Ja nagu teame, nägi Jumal oma kihlatu ebatruudust läbi tema ebajumalakummardamise ja antud seaduste mittetäitmise. Seepärast ütlebki Issand prohvet Hoosea suu läbi: kunagi tulevikus ma kihlan sind enesele uuesti, seekord aga igaveseks ajaks. See kihlumine on aga juba usu pärast, sest Iisrael kui kihlatu peab tundma Jumalat senisest märksa paremini.

Nüüd võib aga küsida, miks siis ei räägi Jumal veel abielust, sellest kihlumisele järgnevast seadusega kinnitatud suhtest Jumala ja oma rahva vahel? Sest abielu Jumala ja tema rahva vahel ei saa kätte jõuda enne, kui kihlatu loomusest on lõplikult kadunud kalduvus patule. See aga ei saa

sündida enne kui jõuab kätte viimne kohtupäev.

Ka apostel Paulus kõneleb kihlamisest. Ta ütleb 2Kr 11:2 Korintose kogudusele: „Sest ma olen kiivas teie pärast jumaliku kiivusega, kuna ma olen teid kihlanud üheleainsale mehele, et teid puhta neitsina esitada Kristusele.“

Selles ütluses esitab Paulus end justkui isamehena, kes esitleb pruuti peigmehele. Pruut on siis Kristuse kogudus, peigmees aga Kristus ise. Pauluse ütluse taustaks on see, et Korintose kogudus on pärast usklikuks saamist vaadanud kahjuks ringi ja saanud mõjutust eksiõpetustest. Ehk siis, kujundlikult väljendudes, vaadanud kihluse ajal teiste meeste peale. Kristusel on aga, rõhutab Paulus, tarvis loomulikult sellist pruuti, kes on truu ainult talle. Ja ka siin pole juttu veel abielust, sest kihluse aeg on prooviaeg, mis peab näitama, kas abielu võib õnnestuda.

Meiegi oleme Kristuse kogudusena ja ka üksikult Kristuse kihlatud. Oleme ristimises ja leeriõnnistamises sõlminud Kristusega eellepingu sarnase liidu. Ja nüüd ootab Kristus meilt selle lepingu täitmisel truudust.

Meie asi on nüüd mitte vaadata „teisi mehi“, mitte pöörduda Kristusest eemale viivate eksiõpetuste poole, mida meie ümber on alati palju: on olnud kogu Kristuse koguduse ajaloo vältel ja on ka praegu.

Kui aga kujutame endid nüüd Joosepi kihlatud naise Maarja olukorda – ükskõik, kas oleme siis mehed või naised – siis näeme, mida võib Jumal kihlatuga oma plaani teostamiseks teha. Jumal võib oma kihlatut kasutada kõige imelisemateks otstarveteks, nagu see juhutus Maarjaga, Jumala Poja emaga.

Samas näeme, kuidas Maarja lapseootele saamine kihluse ajal tundub väljaspoolseisjale ebamoraalsusema. Kehtivate Moosese seaduste kohaselt see nii ka oli.

Jumala pühadus on alati üle moraalist. Jumal loob alati uut ja inimene ei tohi klammerduda olemasolevasse. Seepärast peame ka meie Kristuse koguduse liikmeina olema valmis ülesanneteks, mille annab Jumal meile oma Püha Vaimu läbi, kuid mida maailm veel sellisena ei mõista.

Kuid ärge heituge sellest mittemõistmisest! Nii nagu Jumal kinkis Maarja kõrvale ausa ja jumalakartliku mehe Joosepi, kingib Issand ka meile meie Pühast Vaimust antud ülesande tugiisikuks kellegi, kes meid aitab ja toetab siis, kui laiem avalikkus seda ei tee.

Praegu, koroonkriisi ajal seisab koguduse ees ülesanne jätkata kiriku toimimist vaatamata ühiskondlikele piiranguile. On tunda avalikkuse survet sulgeda koos teiste kinnipandud institutsioonidega, nt koolidega, ka kirikud. Selle surve taga olevad inimesed ei mõista Jumala plaani koguduse toimimisel. Kuid, tänu Jumalale, on kogudus siiski saanud ka selles olukorras võimaluse oma tööd jätkata, seda siis ilmaliku valitsuse vastutuleku tõttu. Olgu see üheks, praegusest olukorrast lähtuvaks näiteks Jumala ja koguduse vahelise kihluse iseloomust.

Siiski on see Jumala ja koguduse vaheline kihlus pelgalt eelleping. Meie peame oma eluga tõestama oma truudust Jumalale ja ligimesearmastust oma ligimestele. Kui me jääme ustavaiks, siis jõuab kätte ka „abielu“: täielik ühtsus Jumala ja inimese vahel. Just selline seos, nagu oli Aadamal ja Eeval enne pattulangust.

Jeesus nimetab inimsugu mitmel korral „kurjaks ja abielurikkuja sugupõlvaks“. Võib-olla tahab ta öelda seda, et inimene polegi siin kaduvas maailmas võimeline selliseks abieluks, mida mõistab sellena Jumal: harmooniliseks suhteks kahe poole vahel, mida seob ainult armastus. Võib-olla saabki abielupoolte vaheline suhe siin maailmas olla pelgalt kihluse sarnane?

Ent siiski on Jumal oma Poja läbi ilmutanud meile tõelise, jumaliku abielu saladust. See on Kolmainsus, mille isikud on omavahel ühendatud lahutamatu jumaliku seosega. Nt Kirikuisa Augustinuse sõnul on suhe Isa ja Poja vahel armastus ja selleks armastuseks on Püha Vaim.

Ka kristlastele on Jumal ilmutanud arusaama abielust, mille poole püüelda. Praegu oleme veel ebatäiuslikud ja näeme seda otsekui peeglist. Kunagi tulevikus aga otse.

Seda kõike meenutagu meile lugu, kuidas neitsi Maarja sai Pühast Vaimust lapseootele ja tema kihlatu Joosep mõistis selle jumalikku tähendust!

Aamen.